

saa gerne — ellers saa man ikke saa ofte daarlige Blomsterbilleder, Flidsarbejder uden kunstnerisk Værd, liste ind hvor et godt Billede blev skubbet tilside. Jeg vil nu spørge: Er der Mening i at vælge Jury-medlemmer, som ikke har saa megen kunstnerisk Udvikling, at de saa nogenlunde kan bedømme enhver Genre? Det forekommer mig at de, som selv erkende deres Uformue til at bedømme Kunstpræstationer burde frasige sig de Hverv, hvor netop den Evne er det ene fornødne — og saa burde de gaa op paa vort Museums hollandske Afdeling ret flittigt for at faa bedre Forstand — der er ikke Trængsel af Kunstnere.

A. C. W. L.

(Sluttet).

Dronning Elisabeth.

(Ved S. Br.) — Fortsat.

Christian den anden behandlede sin Dronning med Agtelse og Tillid, men hans Kærlighed var hos Dyveke, og Elisabeth har sikkert haft Brug for al sin Selvfornægtelse — ogsaa for sin Klogskab — for ikke at vikles ind i de Rænker, som spandtes omkring hende. Hun læste og skrev dansk, og at dømme efter den Kendsgerning, at Kongen undertiden overlod hende at besørge Regeringsforretninger, har hun ikke siddet hen som en uvirksom ventende Solvejgskikkelse uden Interesse for Yderverdenen. Til de vanskelige Forhold i Danmark og Sverige og Dyvekes Død og Torben Oxes Dom — kom for Dronningen ogsaa Brovorkinger med Kongen og ogsaa Frederik og Faster i Anledning af, at hendes Medgift ikke blev fuldt udbetalt.

1518 fødte Elisabeth sin første Søn.

1519 fik hun et Par Tvillingesønner, som døde kort efter Daaben; det foranlediger Kongen til, da der atter ventes et Barn, at formane hende med Hensyn til hendes Diæt. Han slutter:

„Dersom I retter Eder efter denne vor Skrivelse, vil vi med det første komme til Eder eller have Bud efter Eder.“

1521 foretog Kongen en farlig Rejse i Tyskland og Nederlandene. Kun ledsaget af faa Ryttere drager han gennem fjendtlige, urolige Egne uden Lejde, uden Tilsigelse om Beskyttelse. Her, som overalt hvor han kommer, bruger han sit skarpe Blik, lærer og hører — af Haandværkere, Kunstnere, lærde Mænd og praktiske Mænd. Og da han kommer hjem, søger han at indføre, hvad godt og nyttigt han har lært.

Man har sagt, at i hans Love ligger Spiren til 1536 (Reformationen) 1660 (Enevældens Indførelse, Adelsens Undertrykkelse) 1788 (de store Landboreformer). Sikker er det, at ingen Steder faar man større Agtelse for Christian den anden end i hans retfærdige, folkelige Love.

Medens han var borte, besørgedes mange vigtige Regeringsforretninger af Elisabeth. Som hendes Hjælper finder vi mærkelig nok Dyvekes Moder — Sigbrit. Om Elisabeth her er tvungen af Nødvendigheden, eller om hun virkelig har været stor nok til at indse Moder Sigbrits mærkelige Dygtighed, det kan ikke afgøres. Vist er det, at vi ikke blot træffer den kloge, praktiske Sigbrit som Dronningens Raadgiverinde i Regeringsanliggender; ogsaa naar Børnene fødtes, var Sigbrit, der var meget lægekyndig, til Stede.

Hun forstod at syde mangan god Lægedrik og var godt inde i Kemien og alle Naturvidenskaber — hvad Under da, at hun blev udraabt som Troldkvinde — ikke blot af de høje Adelsmænd, der maatte staa og stampe sig Varmen til — og Vreden af Sindet udenfor hendes Port paa Amagertorv, men ogsaa af den menige Mand, som hun dog gavnede paa forskellige Maader — blandt andet ved at søge at kommandere dem til hollandsk Renlighed.

Da Adelskamp mod Christian den anden slaar ud i aabent Oprør, skriver han til Dronningen: „Kære Frue! Maa I vide, at her er et underligt Regiment her udi Landet, og skyldte de ingen derfor uden Sigbrit Moder. Thi bede vi kærligen, at I tage hende til Eder og undervise hende hem-

melig, at hun holder Munden paa sig og lader hende blive paa Slottet hos Eder, saalænge vi kommer hjem, ellers kan ske at de farer værre med hende, end de før gjort har. Forsømmer ikke dette, saafremt at I vil, vi skal komme hjem med hel Hud. Hermed Eder Gud befallende osv.“

Det kom ikke til Forlig mellem Kongen og hans Fjender. Den ene Adelsmand efter den anden opsiger ham Huldskab og Troskab — Rygter om, at Hertug Frederik og Adelen vil ile til Sjælland, halshugge Kongen og give Elisabeth til Hertugens Søn, og udbettes. Kongen tabte Modet og besluttede at rejse ud af Riget for at søge Hjælp.

Man lovede Elisabeth, at hun maatte beholde kongelig Værdighed, hvis hun vilde blive i Landet, men hun blev trofast hos Kongen og stod ved hans Side med sine tre smaa Børn, da han 1523 sejlede bort fra København, hvis Borgere saa mandigt forsvarede Byen under Henrik Gjø mod deres Konges Fjender.

Man har sagt, at Elisabeth afslog Hertug Frederiks Tilbud med de Ord: „Ubi Rex meus, ibi Regnum meum“ (Hvor min Konge er, der er mit Kongerige). Selv om hun ikke har brugt disse Ord har hun i Gerning vist, at hun tænkte efter den Aand, der er i dem.

Hun delte trofast, og uden at hendes Kærlighed udelukkede, alle Landflygtighedens Farer og Nødværdigheder med ham: Det gør ikke Christian den anden ringere, at baade hun og Mænd som Hans Mikkelsen og Christiern Pedersen foretrak Landflygtigheden med ham for en fredelig Eksistens hjemme, skønt de sagtens har kendt hans Sinds forfærdelige Skyggesider ligesaa vel som Lyssiderne.

Hjemme i Danmark sang menig Mand:

Bort da fløj den gamle Ørn
alt med sine Unger saa smaa;
de andre Smaafugle de bleve saa vilde,
de vidste dem ingen Raad.

Nu sidder Høgen i Egetop,
og breder han ud sin Vinge.
De andre Smaafugle, i Skoven er,
dem monne saa jammerlig trænge.

Nu sidder alle de andre Smaafugle
og tie saa qvær som Stene:
de have nu mist deres dejlige Sang.
Vil Gud, de faa hannem igen.

Herre Gud da hjælpe den fattige Ørn.
som flyver i vildene Hede.
Han ved sig hverken Ly eller Læ,
som han tør bygge sin Rede.

Kvindelige Telegrafister.

Da vore egne kvindelige Telegrafister for Tiden med Haab og Længsel imødeser den Forbedring af deres Kaar, som saa længe har været stillet i Udsigt, er det opmuntrende at se, hvorledes begge Kamre i den svenske Rigsdag nylig forkastede et Forslag om at ansætte kvindelige Telegrafbestyrere i Stedet for kvindelige, med den Motivering, at det vilde være en uretfærdig Vurdering af kvindelig Arbejdskraft.

Hr. Wennmann, som forestaar det Bureau, der angaar Telegraftrafikken, og saaledes er en af Sverigs første Autoriteter paa dette Omraade, udtaler i denne Anledning følgende:

„I den lange Aarrække, hvor jeg har været i Stand til at se Kvindernes Arbejde i Stationstjenesten paa meget nært Hold, har jeg ikke i mindste Maade fundet dem at være Manden underlegne, hverken i Udholdenhed eller Arbejdsdygtighed selv i en senere Alder. Telegrafnøglets Manipulering kræver mindre Kraft end Lethed og Smidighed i Haandens Bevægelser — Egenskaber som i Almindelighed er mere udviklede hos Kvinden og af den Grund gør hende særlig skikket til dette Arbejde. Modtagelse af Telegrammer er et ligefremt Skriverarbejde, ved hvilket Inteligens hurtig Opfattelse og Sprogkundskab gør sig mere gældende end fysisk Styrke. Hvad særlig Udholdenheden angaar, saa turde Kvinden snarere besidde større Evne til flittig og pligtro at udføre et daglig tilbagevendende ensartet Arbejde end Manden, hvis Taalmodighed til saadant i Reglen hurtigere slipper op end Kvindens.

Under travle Perioder, der f. Eks. ved Jul og Nytaar især forekommer paa de store Stationer, har kvindelige Funktionærer vist samme Udholdenhed som de mandlige ved at gøre dobbelt Tjeneste pr. Døgn og under denne ekspedere lige saa mange Telegrammer. Ar-

bejdsdygtigheden ved Apparattjenesten aftager med Alderen, baade for Mandens og Kvindens Vedkommende og der findes aldeles intet Bevis for, at derne Aftagen skulde være størst hos Kvinden. Endvidere er det jo sikkert, at Telegrafstationer med kvindeligt Personale faar flere unge og raske Ekspedienter end, hvor der udelukkende er mandlige. Angaaende de kvindelige Telegrafister er det nemlig foreskrevet — ligesom for Postvæsenets tilsvarende Funktionærer — at de ved Indtrædelse i Ægteskab skal gaa ud af Tjenesten. Deraf følger ganske naturligt, at temmelig mange af dem ikke som gamle kommer til at hindre en hurtig Ekspedition. Af det mandlige Personale vil næppe nogen søge Afsked før opnaaet Pensionsalder.

Med Hensyn til, hvad der er fremkommen angaaende Kvinders Uanvendelighed som Bestyrere af saadanne Stationer, hvor der fordres Kendskab til Linierne Vedlighedsregler og, hvor der derfor er ansat Reparatører under Stationsbestyrerens Befaling og skal gives Publikum Oplysninger angaaende Telefonforholdene, mener jeg, at de personlige Egenskaber i overvejende Grad gør sig gældende, og at der gives Eksempler paa, at kvindelige Bestyrere passer alle disse Ting bedre end mandlige. At give Publikum tilfredsstillende Oplysninger angaaende Telefonvæsenet turde ikke være nogen Vanskelighed for kvindelige Telegrafister, naar de blot faar de nødvendige Oplysninger om de Spørgsmaal, hvorpaa der skal gives Svar. Iagttagelsen af, hvorvidt Fejl paa Linier og Apparatur bliver afhjulpne paa rette Maade, kan ogsaa lige saa godt ske gennem en kvindelig Bestyrer, thi hun kan lige saa godt som en mandlig konstatere, naar der er Fejl ved Telegraferingen eller Telefoneringen og naar Arbejdet atter foregaar uhindret, og den mandlige kan lige saalidt som den kvindelige personligt følge Reparatørens Forholdsregler udenfor Stationen, da han ved Tjenesten er forhindret i at forlade Stationslokalet.

Overensstemmende med mine Erfaringer under en fjortenaarig Stilling som Lærer ved Telegrafvæsenets Undervisningsanstalt har Flertallet af de kvindelige Elever undvist samme Duelighed til at foretage Undersøgelser som de mandlige i alle de Tilfælde, hvor der ikke fordres Kendskab til Algebra; længere vil de foreslaaede mandlige Stationsbestyrere vel heller ikke kunne komme. Og da af hele Antallet af kvindelige Telegrafister kun en Trediedel behøver at være Stationsbestyrere, kan det ikke være særlig vanskeligt til saadanne Poster at vælge dem, som i Udførelse af Linieundersøgelser ere fuldt kompetente.“

Disse og flere lige saa velvillige Udtalelser af Bureauchef Wennmann vandt megen Tilslutning i Rigsdagen og bidro væsentlig til Sagens gode Udfald. I sin Helhed kan Diskussionen i Kamrene betragtes som en saa smuk Anerkendelse af de kvindelige Telegrafister, som disse kunde ønske sig. Selv de ivrigste Modstandere af Kvindesagen havde ikke et Ord at indvende mod de kvindelige Telegrafisters mønsterværdige Maade at udføre Tjenesten paa.

Alle de Talere saavel i første som andet Kammer, der gjorde sig til fortalere for Kvindene, udtalte sig til Fordel for deres Dygtighed, pligtro og Iver.

Saa lidt „Daghy“ Maatte det gode Resultat i Sverige være et Varsel om, at vi ogsaa her hjemme gaar lysere Tider i Møde og kan vente at se Systemskiftet sætter Spor i større Retfærdighed overfor Kvindene.

X.

Hvad er Socialisme?

I et Referat af et Foredrag, som Hr. Godsforvalter S. Berthelsen har holdt i Dansk Kvindesamfund den 7. April, optaget i „Kvinden og Samfundet“ for 19 April, hedder det til Slut som følger:

„Georgeismen staar saaledes i grel Modsatning til Socialismen i dens nuværende Skikkelse, thi ved sin tilstgædte kraftige Centralregering vilde denne komme til at lægge alt i Baand og Bast — ønsket en saadan Trældom, men fordi den ikke har kunnet finde andre Udveje.“

Denne Opfattelse henholdsvis af Socialismen og Georgeismen var god Latin for 10 a 15 Aar siden, da Georgeismen lige var traadt frem i Verden og Socialismen endnu fremtraadte i uafklaret Form, — jeg stod derfor den Gang selv med væsentlig den samme Betragtning. De forløbne 10—15 Aar har jo imidlertid i mange Retninger specielt virket som en Klæringsproces overfor de herhenhørende Spørgsmaal. Vil man belyse Forholdet mellem „Georgeismen“ og „Socialismen“

forekommer det mig, at den indvundne bedre Forstaaelse ogsaa maa kunne hævdes i dette Oplysningsarbejde. Vi maa derfor være kommen ud over det Standpunkt, hvorpaa vi stod, da vi diskuterede denne Sag for en halv Snes Aar siden.

Jeg tror fremdeles, at Georges Tanker er saa gode og værdifulde, at de meget vel kan vinde frem uden at trænge til den Glans, der kan falde paa dem ved at stille, hvad man i Modsætning til disse kalder „socialistiske“ Tanker, i falsk Belysning.

Faktum er dog, at Henry George selv krævede Socialisering af de Bedrifter, der var udviklet til Monopoler. Andet og mere kræver ingen oplyste og intelligente Socialister, som med nogen Autoritet kan tale paa Socialisternes Vegne. Der er saaledes ingen Modsætning mellem „Georgisme“ og „Socialisme“, Karl Marx er maaske endog nok saa meget Modstander af Centralisation som Henry George. Vil man fra nogen Side bestride Rigtigheden af, hvad jeg her fremfører, henstiller jeg til Dansk Kvindesamfund, at den foranstalter et Møde til Belysning af Arbejderbevægelsens historiske Udvikling. Jeg skal da være rede til at dokumentere, hvad jeg har skrevet.

Fernando Linderberg.

Det sociale Sekretariat og Bibliothek, Sagavej 14, Kbhvn. V., den 19. April 1902.

Svar til ovenstaaende.

Der er næppe nogen Tvivl om, at Georgismen og den ideelle Socialisme i alt væsentligt kan falde sammen; men den praktiske Socialisme, i alt Fald saaledes som denne fremtræder i vor socialdemokratiske Presse, bruger desværre Kampmidler, som ikke kan undlade at fremelske Had, Misundelse og Tvedragt, saa at den i „sin nuværende Skikkelse“ virkelig synes lidet skikket til at bringe „Fred paa Jorden“, eller til at fremme Retfærdigheden baade indad- og udadtil, baade opad- og nedadtil. Mod Georgismens Midler kan der derimod ikke med Rette indvendes noget.

H. Thaarup.

Vi som Kvinder.

Kære Frk. Frederiksen!

Det var ikke, som jeg næsten troede, Deres Mening med at optage „Vi som Kvinder“, at det skulde fremkalde Modsigelse. Alligevel har denne ikke været uden Nytte, idet den har foranlediget Deres Udtalelse om flere Punkter. — De er ikke ene om at nære Frygt for, at mange af de unge Kvinder savner den nødvendige Dømmekraft og Karakterstyrke til at bære Friheden i denne vanskelige Overgangstid. Dersom de, ved Siden af vort eget Køns Fejl, tillige optager Mændenes Lyder istedetfor deres Dyder, saa faa vi Karrikaturmennesket. Lad os haabe, de maa blive sjældne. Siden De nævner „Ordet“, De har anbragt om Billedet paa Bladet, kan jeg ikke dølge, at jeg synes Manden, saavel som Kvinden, bærer Ansvaret for den Slægt, som følger efter os. Men jeg forstaar nu, at De har anbragt dette Ord, for at minde om det store Ansvar vi bærer, og muligvis derved vække sædelig Alvor.

Jeg ser, at De holder paa Stuart Mills ny Kønsteori: „Den menneskelige Enshed“ for Mand og Kvinde,*) hvorimod jeg ved Siden af „den menneskelige Enshed“ bestemt vil hævde: Kønsmodsætningen. Dersom Mand- og Kvindesjælen var ens, hvorfra da det gensidige dragende og ydende i Elskovsforholdet? De tror ogsaa, ligesom Mill, at man ikke kan bestemme nogen aandelig Kvindelighed, før man har opstillet en Arveligheds-teori, og set, hvad Kvindekønnet er istand til at udtøre.

Vor Tids modige Riddersmand, Stuart Mill, skal have vort inderlige Taknemlighed og al Ære for den ny Bygning han har rejst, istedetfor den brøstfældige gamle, som han har maattet nedbryde. Han har allerede derved forandret mange menneskelige uretfærdige Love, men han kan ikke forandre Tilværelsens Grundlove, og deri har Kønsforskellen sin Rod. Derfor

*) Dette kan dog næppe med Rette læses ud af min lille Replik i Nr. 7 af Bladet.